

BK BIRLA CENTRE FOR EDUCATION

SARALA BIRLA GROUP OF SCHOOLS
SENIOR SECONDARY CO-ED DAY CUM BOYS' RESIDENTIAL SCHOOL

MID-TERM EXAMINATION 2023-24

MARATHI

Class : IX

Date : 18.10.2023

MARKING KEY

Duration : 1.5 Hrs

Max. Marks : 80

विभाग – अ गुण (40)

प्र 1 :- (आकलन) अ: अपठित गद्यांश

(1X5=5)

कृती 1 आकलन :- आकृतीबंध पूर्ण करा –

- 1 खेळाचे दोन प्रकार : बैठे खेळ व मैदानी खेळ
- 2 खेळामुळे मन असे बनते :- मन उत्साही , प्रसन्न करतो
- 3 खेळामुळे आपल्यात विकसित होणारे गुण :- खलाडूवृत्ती , संघभावना , नेतृत्वगुण , प्रसंगावधानता असे गुण विकसित होतात
- 4 खेळ म्हणजे मनोरंजन किंवा शारीरिक व्यायाम घडण्यासाठी केली जाणारी क्रीडा म्हणजे खेळ होय.
- 5 आपण खेळ गुणांचा विकास करण्यासाठी व जीवनातील रंगत वाढवण्यासाठी खेळ खेळायला हवेत.

प्र 1:- (आकलन) आ: अपठित गद्यांश

(1X5=5)

कृती 1 आकलन :- आकृतीबंध पूर्ण करा

- 1 या गोष्टींवर संयम राखणे आवश्यक आहे:-
- 1 काया , वाचा , मनावर संयम राखणे
- 2 मनावर संयम बाळगण्याचे उपाय – चांगले ऐकणे , चांगले बोलणे, चांगले पाहणे
- 3 मनाला याचे स्नान घडवायला हवे मनाला रोज चांगल्या विचारांचे स्नान घडवायला हवे.
- 4 मनातील या विचारांची साफसफाई करायला हवी – वाईट, नकारात्मक विचारांची साफसफाई
- 5 इच्छा वाढल्या की त्या पूर्ण करण्याच्या नादात जीवन जगायचे सोडून देतो

प्र 3 शब्दांच्या जाती ओळखा (कोणतेही चार)

(4X1=4)

- 1 शब्दयोगी
- 2 उभयान्वी
- 3 उद्गारार्थी
- 4 क्रियाविषेशन
- 5 विषेशन.

प्र 4 काळ ओळखा व बदला (कोणतेही तीन)

(3X1=3)

- 1 भूतकाळ
- 2 वर्तमानकाळ
- 3 काल बाबा शाळेत येणार .
- 4 माझ्या बाबतीत माझी आईच माझे सर्वस्व होती.

प्र 5 वाक्याचे प्रकार ओळखा (कोणतेही तीन)

(3X1=3)

- 1 केवलप्रयोगीवाक्य
- 2 प्रश्नार्थी वाक्य
- 3 आज्ञार्थी वाक्य
- 4 विधानार्थी वाक्य

- प्र 6 समानार्थी शब्द (कोणतेही दोन) (2X1=2)
- 1 शाळा
 - 2 इज्जत/अब्रू
 - 3 दुःख
- प्र 7 विरुद्धार्थी शब्द (कोणतेही दोन) (2X1=2)
- 1 शंका
 - 2 असभ्य
 - 3 प्रगती
- प्र 8 लिंग बदला (कोणतेही दोन) (2X1=2)
- 1 गाय
 - 2 साध्वी
 - 3 भाऊ
- प्र 9 वचन बदला (कोणतेही दोन) (2X1=2)
- 1 तिकिटे
 - 2 ध्वज
 - 3 गाणी
- प्र 10 समास ओळखा (कोणतेही दोन) (2X1=2)
- 1 द्वंद्व
 - 2 द्विगू
 - 3 अव्ययीभाव
- प्र 11 पाठपुस्तक गदय (1X5=5)
- प्रश्न –उत्तरे:– कोणतेही पाच
- 1 शिरीषने लेखकाच्या/भडसावळे गुरुच्या पायावर डोके ठेवले .
 - 2 मुरलेल्या वादकाप्रमाणे शिरीष वाजवत होता .
 - 3 लेखकाला प्रश्न असा पडला होता, की नवीनच शिकायला लागलेला मुलगा इतके उत्कृष्ट वाजवतो कसा.
 - 4 टाळ्यांचा कडकडात झाला प्रश्न असा पडला होता,
 - 5 शेवटी लेखकाने मुलाला विचारले तू माझ्याकडे न येता आणखी कुठे शिकत होता?
 - 6 नवीनच शिकायला आलेला मुलगा एखाद्या मुरलेल्या वादकाप्रमाणे वाजवत होता .
- प्र 12 पुढील कवितेच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा
- कृती 1: (आकलन) (2)
- (1) शब्दजाल पूर्ण करा:
कवितेत आलेल्या चार संतांची नावे लिहा :- ज्ञानेश्वर 2 तुकाराम 3 नामदेव 4 जनार्दन
- कृती (2) योग्य पर्याय निवडा : (1)
- (1) फळा येणे – सफल होणे
- कृती 3 पुढील संतांची कामगिरी लिहा :- (2)
- (1) संत ज्ञानेश्वर –इमारतीचा पाया रचला
- (2) संत तुकाराम – वारकरी संप्रदायाचा कळस झाले.

विभाग –ब –40 गुण

प्र 1 साहित्य गद्य

अ) एका वाक्यात उत्तरे लिहा:– (कोणतेही तीन) (3X1=3)

- 1 शिरीषने भूप रागातील गत वाजवायला सुरुवात केली .
- 2 लेखकाला शिरीषला कार्यक्रम दयायचा नव्हता कारण तो नुकताच शिकायला आला होता.
- 3 रेल्वे साठी प्रथम उठाव जमशेठजी जिजीभाई यांनी केला .

- 4 ऑलिंपिक सामने दर चार वर्षानी होतात .
5 वर्तमान पत्रातून दिव्याच्या शोधाची बातमी जगभर पसरली .

प्र 1 ब) रिकाम्या जाग उत्तरे :- (कोणतेही तीन)

(3X1=3)

- 1 मुंबई.
- 2 इनाम
- 3 हॉकी.
- 4 महागडा
- 5 श्रम

प्र 1 क) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा:- (कोणतेही एक)

(1X3=3)

- 1 नव्या जीवनमुल्यांविषयी भान , तिची प्रगतिशील दृष्टी ,निर्णयक्षमता ,माणसांवरचे प्रेम इत्यादी.
- 2 संशोधक होण्यासाठी तुम्ही स्वतःच्या व्यक्तिमत्वात कसे बदल कराल या विषयी विद्यार्थी आपले स्वमत प्रभावीपणे मांडतील.
- 3 ऑलिंपिक म्हणजे विश्वबंधुत्व आहे असे म्हटले आहे कारण यात पाचही खंडातील स्पर्धक भाग घेतात आणि खेळाडूच्या पराक्रमाचा सर्व भरभरून कौतुक करतात. गुणांना मान दिला जातो . येथे जात ,धर्म ,वर्ण असा कोणताही भेद ठेवला जात नाही.

प्र 2 पद्य (कविता वरील प्रश्न)

(अ) एका वाक्यात उत्तरे लिहा :- (कोणतेही तीन)

(3X1=3)

- 1 भेटीलागे जीवा अभंग संत तुकारामांनी लिहिला आहे .
- 2 संतकृपा झाली अभंग संत बहिणाबाईंनी लिहिला आहे .
- 3 वारकरी संप्रदायरूपी इमारतीचा पाया ज्ञानेश्वरांनी रचला .
- 4 व्यायामाने अंगामध्ये प्रतिकार शक्ती वाढते .
- 5 आरोग्यदायी मित्र व्यायाम आहे .

प्र 2 ब) रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा :- (कोणतेही तीन)

(3X1=3)

- 1 बाळ
- 2 चंद्रमा
- 3 ध्वजा
- 4 आळस
- 5 जडत्व

प्र 2 क) पुढील कवितेच्या दिलेल्या मुद्द्यांच्या आधारे कृती करा

(1X3=3)

कविता – व्यायामाचे महत्त्व

- (1) प्रस्तुत कवितेचे कवी –तुकडोजी महाराज
- (2) प्रस्तुत कवितेचा विषय –व्यायामाचे महत्त्व
- (3) प्रस्तुत कवितेतील पुढील दोन ओळींचा अर्थ –
व्यायामाने आपल्या शरीरातील प्रतिकार शक्ति वाढते आणि मनुष्यामध्ये स्वावलंबनाची प्रवृत्ति निर्माण होते तसेच व्यायामाने अंगी स्फूर्ति वाढते आणि कार्य करण्याची प्रेरणा मिळते.
- (4) प्रस्तुत कवितेतून मिळणारा संदेश – व्यायाम सर्वांसाठी आवश्यक आहे.

प्र 3 स्थूलवाचन :- एका वाक्यात उत्तरे लिहा :- (कोणतेही दोन)

(2X1=2)

- 1 काझीरंगाची भूमी कर्दम / चिखलाची आहे .
- 2 काझीरंगा अभयारण्य आसाम येथे आहे .
- 3 जंगलात फिरण्यासाठी असलेल्या हत्तीनीचे नाव वैजयंती होते .

लेखन

प्र 4 खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा :-

(1X8=8)

- 1 विद्यार्थी विषयाची निवड करतील 1
- 2 विषय ज्ञान 2

3 निबंधाची सुरुवात	1
4 शब्द योजना	1
5 म्हणी –वाक्प्रचार	1
6 उदाहरणे	1
7 समारोप	1

प्र 5 मुद्दयावर आधारित गोष्ट लिहा. (शीर्षक आणि तात्पर्य आवश्यक)

(1X7=7)

विद्यार्थी दोन पैकी एका विषयाची निवड करतील आणि आपल्या पुर्व ज्ञानाचा आणि विचार शक्तीचा वापर करून मुद्द्याच्या आधारे गोष्ट लिहून योग्य शीर्षक देऊन तात्पर्य लिहितील.

शीर्षक	1
पात्र चयन	1
कथा विस्तार	3
समापन	1
तात्पर्य	1

प्र 6 पत्र लेखन :- (कोणतेही एक)

(1X5=5)

प्रारूप	1
विषय विस्तार	3
समारोप	1

..... समाप्त